

Sárospataki

Iskusági Közlöny

Főszerkesztő:

Ladányi Mihály

Társzerkesztők:

Kiss Géza és ifj. Rác Lajos

Felelős szerkesztő:

Szigethy Ferenc

Tartalom: Gulyás József: Pogány ének (vers). — Mészáros Lajos: Szomorú történet. — Szigethy—Bathó: Búcsú diáknóta. — Kiss G.—Jónás J.: Háborús csárdás. — Kiss Géza: Móricz Zsigmond falujában. — A sárospataki főiskola aranykönyve (tanulók). — Németh Béla: Diáksorozás. — Szigethy Ferenc: Látogatásom az ápoló theologusoknál. — Molnár Elemér: Világdráma. — Kiss Géza: Ozikék. — Soltész Ferenc (nekrolog). — Irodalom. — Egyleti élet. — Hírek.

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sárospatak. Kollégium.

Előfizetés
egész évre 4 kor.

Sárospatak legrégebb és legnagyobb férfiszabó divatüzlete (Városháza épületében)

Weinberger Sámuel férfiszabó.

Felhívom a m. t. ifjúság b. figyelmét, hogy a közeledő tavaszi idényre legelőgásabb és legjutányosabb áru, elsőrendű tavaszi ruhákat készítek.

Kényelmes fizetés!!

Tekintettel az előrehaladott téli időre, nagy raktáron levő férfi fiúöltönyök és téli kabátok leszállított árban kaphatók!

Kundráth János

sárospataki cipész-mester (Pattika-köz) készíti a legelőgásabb és legtartósabb úri és női cipőket. Legfinomabb kivitel. O. eső ár. Minden részről a legteljesebb elismerés. Az ifjúság számára különösen nagy árkedvezmény!

HA NINCS STENDIG S.

pontosan járó órája, keresse meg

órás és ékszerész sárospataki üzletét, mely a legmegbízhatóbb bevásárlási forrás. — Zseb és ébresztő órák, arany ezüst és szíj láncok, mindennemű ékszerek a legnagyobb választékban kaphatók. — Villanylámpák a legkülönbözőbb kivitelben, 6 óráig égő elem csak 50 fill. Becserél s javít órákat két évi jótállással.

Miért

kap annyi megbízást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő, vegyztisztító és gőzmosógógyár?

Mert

a cég teljesen megbízható, a munkája gyors és kifogástalan és az árai jutányosak. Képviseli Sárospatakon az ifj. DANCZIGER JÓZSEF cég

Igen tisztelt Uraim!

Szives figyelmöket arra hívom fel, hogy

áru- házamban

mindennemű uridivat cikkeknek árait mélyen leszállítottam, ennél fogva kérem szives bevásárlásaiknak minél előbb való eszközlésére. Magamat szives pártfogásukba ajánlva, vagyok kitünő tisztelettel

Deutsch Hermann

Nagy alkalmi vásár!?

Sárospataki
Híradó

A márciusi és áprilisi számaink azért
nem jelentek meg, mert az ifjúság mező-
gazdasági munkára közel két hónapi va-
kációt kapott s így az alatt az idő alatt
nem volt Sárospatakon.

Oh hangasod meg most no imánk!
Elődeink,
Nagy őseink
Nagy istene, tekints le ránk!

Tavasz, ha lesz,
Tetőled vesz
Új éltet fű, fa és virág,
Ha ősz megéri,
Minden levélt
Terád hullat le lombos ág!

Te vagy, te vagy,
Te szent, te nagy,
Nekünk is áldó istenünk,
Homályba szőtt
Sok év előtt
Porodból vettük életünk!

Óh jó anyánk,
Dicső anyánk,
Feléd ma szánk
Fohásza száll:

Sugara messze úzta máj,
A völgy felett
A hegy felett
Szelid tavasz fuvalma jár.

Fakadni kezd,
Miből gerezd
Gyümölcse lesz.
A búzaszár
Zöld szikje már
Nevetve vár
Derűs napot,
Friss harmatot,
Áldó esőt, napsugarat,
Felhőtelen kék ég alatt.

Óh jó anyánk,
Jó földanyánk,
Rebegve kér ma gyöngé szánk:
Te légy velünk
S teremj nekünk,
Teremj sokat,

Aranyszínű,
Piros szemű,
Tömött fejű,
Kenyéradó kalászkat!

Nehéz idők,
Borús idők
Viharja dúl
A föld felett.
Ne hagyd, ne hagyd,
Dicső anyánk,
Kenyér nélkül
Te népedet!

Amennyi gyöngyöt
Te szent göröngyöd
Porára hullat homlokunk,
Ezerszer annyit
Teremj te nekünk,
Esengve kérünk,
Ezerszer annyi
Kalászt arasson két karunk.

Óh jó anyánk,
Jó földanyánk,
Óh hallgasd meg most hő imánk!

Gulyás József.

SZOMORÚ TÖRTÉNET . . .

Sehol se láttam még oly falusi legényt, mint Székely Pali volt. Regényhősök vannak olyannak leírva: — deli termet, szép, erős és bátor!

Formás, sugár termetén jól állott a ruha; barna haja szabályos arc felett nyílt homlokhoz simúlt, — nagy kék szemeit hosszú pillák fedték. Nagyon szép fiú volt!

Alig szabadult ki a katonaságtól, — három évig szolgált, káplárságig vitte. Nem érezte jól magát még otthon, nem szokott még vissza sem a kis faluhoz, sem a környezetéhez. Visszamenni vágyott: katona maradni!

Háborúba hívás jó kedvre hangolta, lángolásba hozta! Egy percig se látta senki szomorúnak, — víg volt, nótázott az elinduláskor is. Muszkafejet ígért a honmaradtaknak! Nevették, siratták, — sokan hitték neki: bátor, erős legény, igazi katona! . . .

II.

Vagy négy hónap múlva láttam ismét otthon, alig ismertem rá, — de senki se könnyen. Dúlt arca, réveteg szemei csak a földrenéztek, — válla összeesve, mint ki nagy terhet hord. Árnyéka volt a réginek! Senkivel nem beszélt, hangját otthon is csak lázában hallották. Senkire nem nézve, senkit meg nem látva, úgy járt ide s tova, nyugtalanul mindig.

Hozzá léptem egy nap s mély részvétellel kértem: meg volt sebesülve? már nem látok kötést! Áldja meg az Isten, mind-mind hősök magok!

Habozva állott meg. Égő szemekkel, eltorzult arccal nézett reám. Küzdött önmagával — látszott — rettenetes harcot. Két lépést indult már, de mély sóhajjal megállt. Támolyogva lépett még egy lépést felém, ijedten nézett szét, majd szomorú arcomra. Halk, suttogó hangon kezdett el beszélni, nyögve, akadozva és ziláló mellel: a szívem! a lelkem! Csak egy pillanatra tudnám elfeledni! csak sírni tudnék! . . .

III.

Holdvilágos, novemberi éjszaka volt. A hó szépen csillogott a hegyoldalon. Majd oly világos volt, mint egy fényes nappal. A hadnagy úr tisztán látott a távcsövön, még a térképet is megpróbálta nézni. TizüNKet küldtek ki szétnézni egy hegyre s nagyobb távolságra szóródtunk egymástól. Egy fenyves elé értem. Nem volt öt lépésre, mikor egyszerre egy ember lépett elő: — orosz katona volt.

Szuronyt szegeztem s — mert bátyámtól tanultam keveset — oroszúl szóltam rá. Nem volt nála semmi. Nem látszott ijedtnék, nem is esett térdre, csak sapkáját vette le fejről. A hold rávilágított szépen, tisztán. Sovány, szenvedőnek látszó férfi volt, vékony arca nem illett derék természetéhez. Éhezettnek, gyengének láttam s alázatosan beszélt hozzám:

„Oly helyem volt eddig, hol nem volt ellenség. Még nem lőttem el fegyvert, — nem öltem meg senkit. Így is sok halott van és nagyon sok árva, oly sok síró anya, feleség, sok vigasztalhatatlan. Három gyermekem s beteg feleségem maradt ott túl messze, — szeretném még látni. Vigy magaddal el, — vigy s megáld az Isten!”

Már négy napja nem aludtam akkor, meg is szidtak az nap s indulatos voltam. — Mit? Kenyérevőnek? Van már itten elég. A mieinkét fogják már felenni! — S keresztül szúrtam! Nem jól találtam el, sokáig haldoklott. Vérének itta be a hó, úgy folyt a tetején, egész a lábamig. Csak az égre nézett könnyteljes szemekkel, összekulcsolt kézzel. Utolsó pillantását vetette reám, — utolsó hördülése szólott nekem! Csak egy pillanatig tudnám elfeledni! Csak sírni, imádkozni tudnék! . . . — Elrohant.

Nem kiálthattam fülébe, — hiába lett volna — : sirasd, bánd a tetted, imádkozz, imádkozz! . . .

IV.

Harmadik orvos jön a Székely-portáról. Kapnának bármennyit, csak még egyszer adnák erősnek, vidámnak a szeretett fiút. De semmi sem használ. Kedvetlen szól orvos: sohse' még ily szívbajt, — Rettenetes! Gyógyíthatatlan! . . .

V.

Szomorúan kondúl halotti harangszó . . . Kíváncsi asszonyok sereglenek össze s kérdik. ki a halott? A Székely Pali? Hisz meg se sebesült. Az én uram már a másodikból várja a visszamenetelt! — —

Nagy temetése volt. Ott volt a falunak öregje-apraja. A tisztelendő úr szép beszédben mondta: „éző szíve-lelke halálát okozta. Nem nézhette a vért, öldöklést, holtakat! Szívét megsebezték rettenetességek, szeretetlenségek, amiket ott látott, hol nincsen kegyelem, — nincs semmi szeretet!”

Zokogott mindenki! — Színfehérben vitték a lányok koporsóját a temető-kertbe. Nem tudta meg senki, milyen kegyetlen volt!

* * *

Sűrű pelyhekben hűl, esik le a hó.

Szép fehér, tiszta lepellel von be egy új sirt is, — épúgy, mint a többit . . .

Mészáros Lajos.

Búcsú diák-nóta.

Írta: Szigethy Ferenc.

Lassan, lépve.

Szerző: Bathó János.

Vá - lás - ra int im - már az ó - ra:

Még egy po - hár - ral bú - csú - zó - ra,

Fi - uk, az - tán me - gyek, me - gyek.

El - vá - lá - som nek - tek ne fáj - jon

Fi - uk, fi - uk Is - ten meg - áld - jon

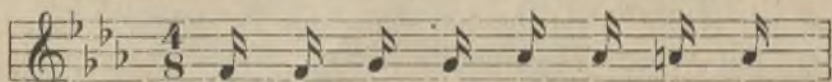
Is - ten meg - áld - jon el - me - gyek.

Fi - uk, fi - uk me - gyek, me - gyek.

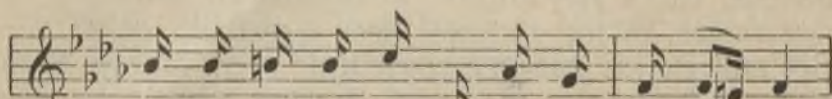
Háborús csárdás.

Zenét szerző:
Jónás Janesi.

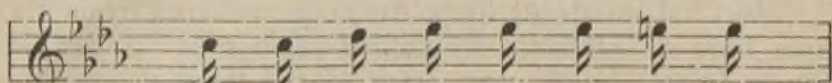
Szövegét írta:
Kiss Géza.

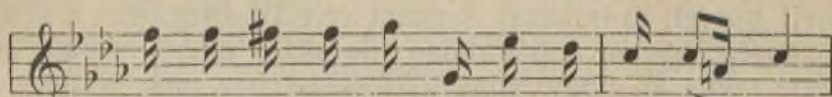
A ba - kát is, a hu - szárt is,

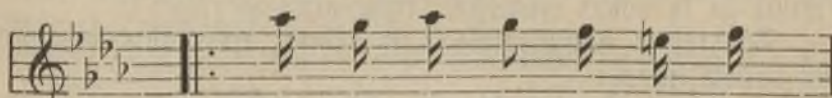
a tű - zért is el - vit - ték a csa - tá - ba

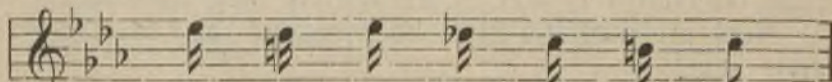
Szö - ke lány is, bar - na lány is,

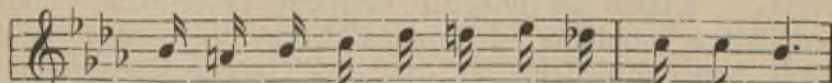
úgy sir, úgy ri, úgy ke - se - reg u - tá - na

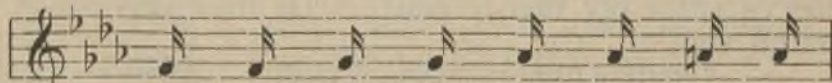
Ne sirj kis lány a hu - szár

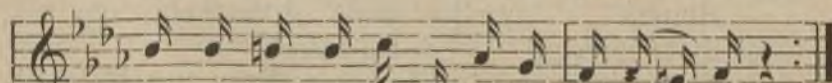
visz - sza jön már nem so - ká

a ba - ka is, a tű - zér is re - ce - ce!

Ha meg - ő - lel, ha meg csó - kol,

meg i - ri - gyel é - ret - te a me - nyecs - ke!

A MÓRICZ ZSIGMOND FALUJÁBAN.

— Taktapthrügy 1915. húsvét. —

A napvilágot nem itt pillantotta meg, de az Élet, az álmokat elűző, a kegyetlenül valóságos és földhöz ragadt Élet, ami Móricz Zsigmonddá faragta, ebben a kimondhatatlanul szlávos nevű faluban férközött először a közvetlen közelébe. Óh, a *Hét krajcár* könnyezettően közvetlen és meseszerűen koldusi története nem a realizáló költői képzelet szüleménye, hanem a hihetetlenül nyers valóság. Sokat tudna erről regélni a Gazdasori árendás házikó, ha nem ezt rebesgetné az egész falu.

Mert azt mindenki tudja itt, hogy mekkora nyomorból kapta hírré az istenadta tehetség a jámbor és szótlán kis Móricz Zsigát! Nekik csak Zsiga marad mindig. Ők nem a nagynevű Zsigmondot tisztelik benne, akinek szerzeményeit húsvéti szórakozás gyanánt élvezzi a szinpadról a pesti közönség, hanem a bátortalan fiucskát, akiből senki se nézte volna ki, hogy ennyi tisztességet hoz még a nevelő falujára is. Pedig hozott! „Meséli Tisztelendő Úr. Meg Tanító úr is sokat emlegeti; magyarázgat rúla“.

Tényleg a nagytiszteletű úr szinte apás büszkeséggel siet szóba hozni:

— Itt nevelkedett Móricz Zsiga, Prügyön. A tanító úrnak tanítványa is volt. A kúrárnak meg unokaöccse.

Nem mulaszthatja el a közbeszólást az édesbeszédű papné sem:

— Még most is előttem áll, ahogy a vágódeszkát hozta . . . Éppen így ünnepre sütöttem egyet-mást, mikor beállított a konyhába, a hóna alatt egy szép sima deszkával. Köszönt illedelmesen, oszt' olyan szégyenlősen mondta — mintha most is hallanám! — „Tiszteletes asszony, küldött édespám egy vágódeszkát“. . . De olyan kedves, szelíd kis fiú volt.

— Tetszik-e ösmerni Móricz Zsigát? — kérdem később a rangban-módban megőszült nagybajuszú kurátort.

— Hogyne! — mondja szinte sértődötten, hogy hogy is lehet ilyet kérdezni — Unokaöcsém!

Mutatom aztán neki az Érdekes Ujság húsvéti mellékletét:

— Itt van az arcképe is ni!

A meglepetés mohóságával nyúl utána. — Ez a? Hát ű a? . . . Én biz meg se ismerném. Van mán tizenöt esztendeje, hogy nem láttam . . . van bizony; húsz is. Hát így néz ki most? Egész megemberesedett . . . A Zsiga! Lám a kis Zsiga . . . Sose tudhassa az ember, kibe mi lakik.

. . . Milyen érdekes falun élő emberek véleményét hallani az ő íróságáról. A papét, aki a Pesti Hírlapban olvassa tárcáit; a tanítóét, aki a Világból ösmeri cikkeit. Különösen érdekes ez utóbbi. Ezt a megcsontosodott egy kissé meg is keseredett, öreg pedagógust annyira bántja, hogy ő a csendes, vézna kis fiúban nem ismerte fel a *Sári bíró* leendő írójának tehetségét, hogy szinte el sem akarja hinni, hogy csakugyan Móricz Zsigmond írta, az egykori szende, szőke kis Móricz Zsiga.

Pedig azt ő írta!

Ez az az „erősen í-ző nyelvjárású“ nyírségi falu, amelyből a *Sári bíró* kinőtt. Ennek a határán mered égnek a „tokaji hegy“; itt forog szóbeszédben a „báji kastély“; itt ijesztgetnek a „büdi boszorkány“-nyal. Itt szerezte benyomásait a félrehuzódva a nézdegélő kis Móricz Zsiga és ezen tartotta tekintetét a hirnév-szerző művét alkotó nagy Móricz Zsigmond.

Magam is láttam közvetlen közelből az ugyancsak megtermett, impozáns asszonyt, aki pompás modellül kínálkozhatott a Bíróné életerős, parancsolásra predestinált és remekül beállított alakjához. Hallgattam értelmes, kiapadhatatlanul patakzó beszédjét. Elnéztem ijesztően vastag karját, ahogy az egyiket kackiásan csípőjére támasztotta, a másikkal meg vésztjóslóan fenyegette a „szép földünkre áhító, gaznácijó muszkát“. És engednem kellett nyájas, de kikoszarozást nem tűrő, erőszakos kínálásának, ahogy a húsvéti süteményt elem tolta. Erről az asszonyról habozás nélkül el lehet hinni, hogy akkor aója oda az urának a pipát, amikor ő akarja. Milyen rend uralkodik ennek az egész portáján! Hogy ragyog a házában minden a tiszta ságtól! Nahát, jaj annak a póknak, amely itt próbálna hálót bogozni! Az ő gazdasszonyi hírnevéhez még gondolatban se szabad makulának félni. Még csak a kéne! Erről az okos, világlátott, pedánsan takaros asszonyról könnyű feltenni, hogy kordában tudna tartani egy egész falut. Amikor ő

elkezd beszélni, nem juthat szóhoz senki emberfia. Ezt megbámúlhatja az egész ország, ha elkezd kardoskodni, úgy ahogy Móricz Zsigmond szinpadra vitte.

Mikor azt hittem, hogy már eleget hallottam ahoz, hogy összefüggést találjak Móricz prügyi élete és művei közt, akkor jött még a legérdekesebb vélekedés, a Baranyi Béni szekeres gazdáé, aki mellett három órahosszat ültem a bakon. Önkéntelenül és természetesen terelődött a szavunk Móricz Zsigmondra.

— Hogyne; ösmerem — feleli a kérdésemre. Együtt jártunk iskolába, csakhogy ű vagy öt esztendővel lejjebb . . . Olyan *magános* gyerek vót ű, teccik tudni. Nem azír, hogy megvetette vón a többbit, de ű nem szeretett úgy pajkoskodni, csintalankodni, ahogy a fiuk szoktak. Ű csak fér'e húzódott oszt úgy nízdegílte, hogy jáccanak a többiek. Ipp olyan vót, akar az idesanynya, a se vétett vón a lígenek se!

— Nem volt rátartós ugy-e? Nem éreztette másokkal, hogy pap lánya?

— Jaj, dehogy is. Iszen még ha akarta vón, se tutta vóna. Hiszen szegínnek tisztességes ruhára se tellett. Amije vót, a tiszta vót, mint a zarany, de . . . de mégse olyan, amilyen neki dukált vóna!

— Hát csakugyan olyan szegények voltak?

— Tessék elhinni: még ki se lehet azt mondani. Igy varogatott oszt az asszony ruhát-mit, hogy meg tuggyanak ílni. Pedig elég módosak vótak űk, mikor idegyüttek. Vót házok is, tisztességes. Azut oszt gépet is szerzett Móricz bácsi, cséplő gépet — de leégtek Oda veszett házok, bútorok, mindenök. A tüzes gép is, egyszóval: minden. Akkor kötöztek át mimellénk lakni. Persze mán csak *lakóságba*, árendált házba.

— Hát az apja? Igaz hogy ács volt?

— Olyan fúró-faragó ember vót ű. Értett a mindenhe, csakhogy szerenycsétlen vót. A sok gyerek a nyakán. Hatan oszt mind fiu De azér igen tréfás ember vót Bálint bácsi. Hijába vót anyi gongya, tréfára mindig vót kedve . . .

Hasztalan fordult másra a beszéd, az én fuvarosom mindig csak visszatért Móricz Zsigára. Eddig én kérdeztem ő beszélt, most már ő is szeretett volna hallani valamit az iskolapajtásáról. Bele is izzadtam, míg megmagyaráztam

neki úgy ahogy: mi az író, mi a szindarab, mi a tárca-cikk?

— Hát ú író. Oszt miből él? Az állam tartja el?

Megint belegyöngyösödött a homlokom, míg *értelmeztem* neki, hogy mi a honorárium, a tantiéme, az írói fix fizetés. Legjobban sikerült ezt azon a gyakortati példán szemléltetni, hogy mikor harmadéve Patakon járt, tíz üveg meleg bort fizetett a pajtásainak azzal a megjegyzéssel, hogy „Hálistennek hoz már annyit a konyhára a magyar íróság, hogy tíz üveg bort ki lehet fizetni belőle!” Elmondtam azt is, hogy most húsvétban is három darabját játszák a pesti színházban, — abból is cseppen valami.

— Ühüm — szólt elgondolkozva — akkor mán csakugyan fizethet tíz üveg bort a díjakoknak. Még sert is!

Közben elmagyarázta, hogy melyik föld kié, milyen fajta, hol terem a legjobb répa, aztán megint csak oda lyukadt ki, ahol elhagytuk.

— Hát nagy elmét adott neki az Isten! Ki hitte vóna, hogy ilyen nagy *művész* válik a Zsigábul. Mer' az ember *terem*. Ki nagyra, ki tengődésre. Aki szerencsés csillag alatt születik, annak felviszi az Isten a dógát. De mennyit kell küzködni, aki vinni akarja valamire! Megszenvedett érette ő is.

Ezután letárgyalódott a tarcali határ. a szüret, a bor, a tályi vásár, a mádi várrom, de megint csak visszarebbent a gondolata „Zsigára“.

— Azért nem szép tülle, hogy el nem gyön megnézni a rokonnyát. Mán eccer ellátogathatna Tügyre!

Efelől megnyugtatta, a Kettős csárdánál elbúcsúztam az érdekes falusítól, aki bizonyára elmélkedve kocogott tovább Zombor felé, melynek állomásán épp ebben az órában ujságolja boldog büszkeséggel egy derült kedélyű öreg úr, hogy neki hat fia van hadi szolgálatban, a legidősebb az a termékeny író: — Móricz Zsigmond. A híres Móricz Zsigmond!

Kiss Géza.

A sárospataki főiskola aranykönyve.

II. A sárospataki főiskola hadbavonult jelenlegi és volt növendékei :

Név	Minőség	Megjegyzések
Kiss Kálmán volt joghallgató.		A Déli harctéren, balkezén megsebesült s karja elbénült. Fiumében feküdt kórházban. Egy évi szabadságot kapott.
Ifj. Szapáry István gróf II. joghallgató.	Önként jelentkezett automobilszolgálatra a Déli harctéren.	Automobil szerencsétlenség következtében meghalt.
Magyary Lajos III. joghallgató.	Önkéntes tizedes.	Az északi harctéren lött sebet kapott a bal kezén és a jobb lábán. Ujhelyben feküdt kórházban. Jelenleg szabadságolva van.
Bálint Zoltán 1910. éretts. a főisk.-ban. 1910-től joghallgató.	Mint önk. tizedes teljesített katonai szolg. az Északi harctéren.	Dec -ben kapott vállsebében előbb Zsolnán, majd Spatakon feküdt kórházban. Felgyógy. újra bev. Salgótarjánba, ahol tisztvizsg. tett
Pappszász József gimn. VII oszt. tanuló.	Önkéntes tizedes.	Az Ész. harctéren szuronyrohamban szúrt és lött sebet kapott a bal karján. Előbb Ujhelyben feküdt kórházban, jelenleg Pesten.
Bóna Miklós II. joghallgató.	Kadét aspirant.	Az Ész. harctéren megseb. (keresztül löve a melle.) Jelenl. Beregszászon fekszik kórházban. Megkapta az I. o. vitézségi érmet.
Peremartoni Nagy Pál IV. joghallgató.	Zászlós.	Az Északi harctéren több hónapon keresztül zászlótartó volt. Tifuszban megbetegedett, Znaimban feküdt kórházban. Jelenleg Szekszárdon kiképző tiszt. Megkapta az arany és ezüst vitéz. érmet.
Szabó Gyula I. joghallgató.	Kadét aspirant.	A bukovinai harctéren közel egy hónapig vett részt a harcokban, majd onnan lábmegfagyás miatt a szatmárnémeti kórházba került.
Peremartoni Nagy G. Ifj. volt joghallgató.	Önkéntes tizedes.	Az Ész. harctéren volt 3 hónapig. Onnan rheumája miatt visszatért s Marienbadban üdült Máj 8-tól a bukovinai harctéren vesz részt.
Salacz Tibor 1910-ben éretts. a főisk.	Önkéntes tizedes.	Mint orvos volt több hónapon keresztül harctéri kötözőhelyekre beosztva az Északi harctéren.
Michel Jenő volt gimn. tanuló.	Vadászhadnagy, századparancsnok.	Elesett a 8 napos lemergi csatában.

DIÁKSOROZÁS.

— márc. 3. —

Vidám, lelkesedni tudó fiuk gyültek össze az iskola előtt. Hét óraker már hangos volt az iskolaker 24 katonajelölt diákjának dalolásától. A régi sorozási hangulatnak nyoma sincsen Mindenki katonaker akar lenni s a gyengébbek félő aggódással várják az eredményt. Ugy elfogódott a szívem, mikor megindultunk katonás sorokban bakánótát dalolva:

A vén öreg főiskolát itt hagyjuk már mindnyájan,
Nem lesz résziünk sosem többet lencsében meg zupában.
Elsiratnak, de megsiratnak a lányok,
Sohsem leszünk többet lencsés diákok. (*Németh.*)

A városháza előtt már nagy csoportokban álltak a regruták. A nyomott hangulatot ez a kis diákcsapat egyszerűre vigra változtatta. A kispataki fiuk a legnagyobb tüzzel dalolták a „diák urakkal“: „65-ös baka leszek én“, pedig bizonyára jobban szeretnének meleg nyári délutánokon a széles országut mellett kényelmesen élni, mint a lövészárkok sehogysem kényelmes soraiban talán meg is halni.

Kezdetét vette a sorozás. Büszkén jött ki az első baka bemutatkozva künn várakozó társainak: Brozrad tüzér vagyok. És azután gyors ütembe folyt ez tovább. Mindig meg-megjelent egy mosolygó, örvendező diákfej s mindig több katonája lett az iskolának. Akit ki akartak lökni, a legnagyobb agitációt fejtette ki a hadseregnek ezen merénylete ellen.

Egyik fiu, gyenge, vézna gyerek, alkalmatlannak bizonyult. Könyörgő pillantással nézett az orvosra, aki elértve a szemek beszédét, megkérdezte:

— „Nos talán katonaker akar lenni?“

A fiu szomoruan felelte: „A bátyám is az volt, én sem szeretnék hátrább maradni.“

Az orvos hajthatatlan maradt.

— Legalább „dögésznek vegyenek be, tört ki a diákból a keserűség S az eredmény végre is alkalmas lett azzal a meghagyással, hogy sok maródi esetén jöhet:

a koplalás, a dutyi. Boldogabban senki nem jött el a sorozatról.

Két csoportra szakadt a kis tábor. Egy kis 4 tagból álló csoport szomoruan eloldalog, mint akiknek nincs itt semmi keresni valójuk sem. Ez az „untauglichok“ csapata. Keserűen szidják az orvost, a köszvényt, a szembajt, meg a rossz vicceket.

A másik csoport vidám nótával hagyja el a „tüzön, vizen; étlen, szomjan“ elrebegése után a sorozás helyét:

Édesanyám ne sirassa a fiát,
Patakon már nem lesz diák a diák,
Az öregje fiatalja katona:
Üres lesz már ez az öreg iskola.

Édes babám olyan mostan a világ,
A baka most százszor szebb mint a diák,
Én is úgy is beváltam már bakának
Adj egy csókot a bucsuzó diáknak. (*Szigethy*)

Egy pillanatra elfelejtik a katonás élet szomorú oldalát s talán mindnek csak a „hadi bizonyítványon, hadi érettségien“ jár az esze mikor rágyujtanak a mihamar átalakított „juniusban érik a meggy“ nótára:

Érettségi az idén nem lesz;
A nyólcadik bakának megy;
Kardot köt az oldalára,
Ugy füttyöl a maturára. (*Németh.*)

Irjuk ide a csoport tagjainak nevét, valaha talán kedvesen emlékeznek vissza az utódok az iskola legfiatalabb katonáira.

Balogh József, Bán Bálint, Biró Endre, Brozrád Kornél, Marcinek Jenő, Molnár Gyula, Sarka Károly, és Soltész Lajos VII. o. t. H. Bathó Zoltán, Domokos János, Galvács Imre, Juhász József, Kántor Ferenc, Koncsol János, Kósa Barna, Navratil Ferenc, Németh Béla, Petrik József, Veress Lajos VIII. o. t. és Tóth Elek I. j. h.

Egy ideig még folyt a diákélet. Nehezen ment a munka végzése, de a katonák derekasan megszolgálták a hadi jegyekért. Órák előtt dalolták ugyan, hogy „unalmas a

diákélet s mikor lesz már ennek vége,“ de azért a feleletek körül „nem sok hiba volt“

És vége lett ennek is. Eljött a válás ideje. A jó kedvükbe talán itt lopódzott először szomorúság. Érezték, hogy nagyon sok minden fűzi őket a „vén iskolánkhoz“ s hogy a kötelekek elszakítása nehezen fog menni. Mikor érettnek nyilvánították őket, a régi mosolygó arcok helyett könnyes szemű fiuk jöttek ki az iskolából.

A búcsuzás csendes volt. Ellend József igazgató s Maller Sándor tanár uraknak mondták el utolsó üzenetüket, „hogy igyekeznek a hadban is pataki diákok maradni. Kötelességüket ott is teljesítik s a negyvenyolcas diákok méltó utódai lesznek.“ Bathó János tanár urnak Szigethy Ferenc szövegére írott szép nótájával mondtunk az itthon maradt barátoknak búcsút:

Diáktanyámat itt hagyom már
Nem lesz hazám sohasem Patak már,
Fiuk, azért szeressetek;
Szeressétek a vén diákokot —
Fiuk, fiuk ha messze járok
Üzenjétek, üzenjétek.

Németh Béla

LÁTOGATÁSOM AZ ÁPOLÓ THEOLOGUSOKNÁL.

A húsvéti legáció utáni napokban Miskolcon jártam, az én kedves, régi városomban, ahol olyan nagyon ismerős minden: a házak, az utcák, az emberek, ahol tele van emlékekkel, történettel minden az egykori gimnázista diák esztendőkéből. Ott nagyon jól esik az emlékezés mindig: sorra járni az utcákat, találkozni azokkal az arcokkal, amelyeket mindennap láttam iskolába menetkor. Visszagondolni azt az időt, amikor legelőször szerettem meg az irodalmat, s az irodalmon keresztül mindenből azt ami szép; az alkonyatot, az estét a diákszobámban, az Avas hegy alatt; a szép verőfényes őszt, mikor az udvarunk felett megsárgult az egész hegyoldal; nem messze hozzánk a temetőt, ahová tanulgatni jártunk; a Toronyalja-utcát, ahogy este kigyúlt rajta a gázlámpa sor végig. — — Olyan jó volt annak a városnak a forgatagában, az emberei között élni naponkint és tudja Isten ma mégis nem sajnálom már s egészen bele nyugszom, hogy elcseréltem Patakot helyette. Itt először különös volt a csend, a kis város, az alacsony házak, de közéjük szoktam lassan s akárhová is járok azóta, jól esik szépnek látni mindent, gyönyörködni mindenütt, de igazában mégis csak Patakot tudom szeretni.

Most is ott Miskolcon jól esett látni a várost, járkáltam is sok felé benne, de mégis ezeket a diák pajtásokat vágytam legjobban látni. Hiába: Miskolcon is már csak ők vannak legközelebb hozzám. Mert Patakról valók, az ifjúság közül s nekem az ifjuság itt kedves volt mindig.

Délután volt az idő, kevéssel három óra után, mikor elindultam felkeresni őket a katolikus gimnáziumban. — Utközben valami áldott véletlen szembe hozta velem éppen Tóth Sándor kollegámat, aki szintén rögzött miskolci, 28-as, ahogy ő szokta mondani pesti jargonnal, ő is a theologus kollegákhoz tartott éppen. Együtt mentünk hát fel az iskolába, agyonra keresve mindenütt a fiúk lakását, míg egyszer aztán a sok ajtó között ráakadtunk végre.

Egy szűk kis szoba az övék, a békés tanítási időkben természetrajzi múzeum. Az üvegajtós szekrények most is ott vannak a fal mellett, mindenikben egynehány kitömött madár, ahogy meredten, mozdulatlan áll, vagy kiterjesztett szárnyal felrebben éppen valami alványon, gallyon. Egyéb di-

szítmény alig is van a szobában, mint még a városban felállítandó Deák-szobor gipsz mása kicsinyben. — Hárman laknak abban a szobában; Csüry Miklós, Kósa-Szabó Pál és Simon Zsigmond. Különben az egész gimnáziumi kórházban ez a három fiú van, a többiek kinn a barakkokban a város végén február óta.

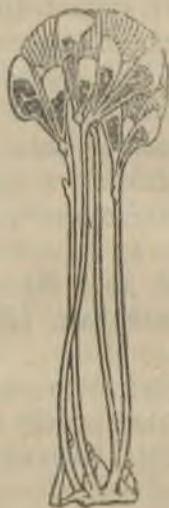
Mikor beléptünk, csak Kósa-Szabót találtuk ott, fehér orvosi köpenyben ült az asztal mellett, éppen valamit írt. Az első pillanatban, ahogy megismert bennünket, meglátzott rajta a jóleső öröm, hogy Patakról lát valakit. Egy néhány üdvözlő szó után leültünk diákosan, mint itthon, az ágyra (szék, ha jól emlékszem, nem sokkal van több egynél) s beszélgetést kezdtünk Patakról, a kollégiumi dolgokról, az ő itteni napjaikról. (Közben megkinált bennünket cigarettával és Tóth Sándor rá is gyújtott mindjárt.) Magyarázta az előtte levő írást: valami statisztika-féle volt, a betegek nyilvántartása, a sebesült neve, hovátartozása, mikor érkezett, milyen sebe van stb. Ezt ők mindennap írják folytatólagosan mindahárman. — Kevés idő múlva Csüry is bejött, szintén fehér kabátosan s talán éppen a betegeitől. Örült ő is a viszontlátásnak s egy kis rövid beszélgetés után lement a földszintre Simonért, aki a kórházi irodában dolgozik, hogy hirül adja az otlétünket s felhívja hozzánk. — Mikor Simon is feljött, már olyan *nagy* lett a társaság, hogy alig fértünk el a szobában. (Tóth Sándor közben megint rágyújtott.)

Jórészben a fiúk vették át a szót az itteni teendőikről, a kiképzésről, a többi fiúkról, akik a barakkokban vannak, az orvosokról, a betegekről. Megtudtuk tőlük azt is, hogy 25 korona fizetésük van egy hónapra és teljes ellátás. De csak a kiképzés befejezése óta, azelőtt semmi sem volt. (Tóth Sándor, azon vettük észre, egészen kivonta magát a társalgásból s valami keresztyén iratokat szedett le egy könyvpolcra s azokat böngészte.) Mondták a fiúk még, hogy egynekegynek közülök 70—80 betege van a keze alatt s azokat naponkint kell nyilvántartani. Beszélték a nagyobb sebeket, amivel a súlyosabb betegek érkeznek, a műtöt, az operációkat, amelyeknél ők is igen sokszor asszisztáltak már. — Eközben egy finom kopogtatás hallatszik az ajtón s belép hozzánk az egyik csinos, fiatal ápolónő: az Ilonka néni. Egy pillanatra csodálkozik a nagy

társaságon, de aztán látja, hogy jó ismerős mind (Tóth Sándor is, aki közben abba hagyta az iratok olvasását s bemutatta nekem az Ilonka nénit) s ő is csatlakozik hozzánk a beszédben. Tóth Sándor informálja felőlem, hogy Patakon újságíró vagyok s kiakarom írni ezeket a fiúkat. Kaptam is én aztán dicséretet a fiúkra Ilonka nénitől: hogy milyen ügyesek, lelkiismeretesek, szorgalmasak s mennyire meg van elégedve velük az egész gimnáziumi kórház. — Tóth Sándor még vagy egy cigarettát elszítt s aztán készüldtünk lassan, megtárgyalva még az ő itteni ünnepválasztási dolgukat. A fiúk lekísértek bennünket az utcáig s a pataki fiúknak szóló üdvözlétük átvevése után elbúcsúztunk tőlük.

Szigethy Ferenc.

VILÁGDRÁMA.

A XX. század büszke gyermeke nagyot csalódott:

Az ideologusok, a filantropisták, kik az emberiség békéjét és boldogságát a tökéletesebb emberekre s az ezek akaratából formált tökéletesebb gazdasági rendre alapították, kénytelenek bevallani, hogy az ember-kultusz, melyet a kultúra mindenható égise alatt oly sok reménnyel üztek, azt a vakmerő, világot, embert boldogító álmódzás, mellyel a holnap félistenei előállottak, azok az akaratlan nagy akarások, mellyekkel titán mintára már az eget vitták mind csődöt mondtak.

A modern élet gögös gyermekei, kik mindent górcsövön, mikroszkópon . . . stb. akarnak megérteni, még az erkölcsi világrendet is úgy vélték, hogy a tökéletes embert csak a tökéletes viszonyok formálhatják, tehát igyekeztek is azokat megvalósítani. Nem gondolták meg, hogy azokat az ember végig szenvedni és végigverekezi, de nem csinálja, mert vele és benne csinálódna és ő bennük és velük lesz, de nem az ő erejükből. Most tehát kénytelen belátni, hogy valamint a nagy mindenségben, melyet a gondviselés oly következetességgel vezérel évmiliós pályáján a nehezkedés abszolút érvényű erejével, elég egy másodperces késedelem, hogy világhatasztrófák szülessenek; úgy az egyetemes emberiség faji, nemzeti, állami érdekektől saturált szövetvényes organizációjában, melyet az összes szellemi erők eredőjének tekinthető szeretet kormányoz, sem lehet ezt a szeretetet más erővel helyettesíteni a szerves társadalom kisebb-nagyobb katasztrófája nélkül. De a ma gögös embere elég vakmerő volt ezt megtenni s most kénytelen a társadalom életében felismerhető összes törvényszerűségek katasztrófális felborulásának borzalmait tünni.

Ide jutott az emberiség az ideológiákkal, társadalom s emberjavító elméleteivel s a legteljesebb fiaskót vallotta, mivel az ember-szeretetet géniuszát meghamisította.

„Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.“ Csakhogy a rögök között vergődő materiális ember előtt ez a szeretet idegen s mivel nem tudta érvényre juttatni az utilitáris és egoista motivumokkal saturált kicsinyes életében, egyszerűen elvetette s új géniusz után nézett. A minden különbségtételt kizáró emberszeretetet a partikuláris jellegű nemzeti, faji, felekezeti . . . stb. szeretettel helyettesítette s így beledobta magát a kicsinyes emberi motivumokkal annyira saturált törpe, szűkkeblű géniuszok útvesztőjébe s rohant esztelenül saját, kicsinyes érdekei, érzései után, nem gondolva meg ezen apostoli mondás igazságát: „Ha valaki azt véli, hogy ő valami, holott semmi, önmagát csalja meg“. Így csalta meg önmagát az emberiség is és vakmerő álmából, melynek középpontja az emberkultusz volt, a legborzasztóbb valóra, semmiségének tudatára ébredt.

Humanitás . . . Világbéke . . . Charitás . . . Eugenetika . . . független morál . . . mind, mind üres frázisokká váltak s megcsúfoltattak ugyanazon nemzedék által, mely őket eddig annyira bálványozta. Azon nemzedék által, mely képes volt inkább felölteni a bűnnélküliség hamis mezét; kacérkodni a független morál s az eugenetika szédítő távlatokat felölelő eszméivel, de az egyedüli realist a nem emberi tákolmányt, az emberszeretetet megtagadta.

Ezért kell tehát millióknak vérfürdőt rendezni s elhagyni az egyetlen meghitt meleg fészket, hol örködik az emberszeretet géniusza. Ezért kellett felborulnia az egész jogi, erkölcsi, társadalmi rendnek, hogy helyet adjon a gyűlölet tomboló anarkiájának; népek, fajok életerejét egy grandiózusan borzalmas mérkőzésben összemérni s millió és millió törpe világot az enyészetbe taszítani. És mindez miért történt? Azért, mert a XX-dik század gyermeke az emberszeretetet csak predikálta, de nem gyakorolta. Aztán ez csak egy a sok ezer között . . . talán a leghatalmasabb s egyuttal a legnyilvánosabb is, mert a közönséges materializmus a birvagyó ember elvetemültsége, annyira a kor mozgó erői között foglal helyet, hogy azon ma már senki meg nem ütközik. Így van azután, hogy nagy dolgok egyképen származnak igen nagy és igen kicsiny okokból, melyekről nem is veszünk tudomást. A nagy okok az egyedül valódiak, a kicsinyek pedig csupán hozzájárulnak az eredmény megszületéséhez, mely már rég előkészítettett.

A legtökéletesebb eszmény is, ha a valósággal érintkezik beszennyeződik, különösen ha olyanok akarják megvalósítani, kik alacsonyassággal vannak bemocskolva. Ezt tudva az emberiség ezen atavisztikus visszaesésén nem kell kétségbeesnünk, ugyanis a világ méhe már évezredekkel Kr. e. viselő volt az emberszeretet eszméjével s azóta ismét 2000 esztendő múlt el anélkül, hogy az eszme valóra vált volna. És ha e gözölgő vértenger mélysége, mely az emberiséget most elárasztotta, ne n aljasság; hanem a természet grandiózus, titkos, mindeneket tisztító kohója, akkor jogosan remélhetjük, hogy a gyűlölet ez izzó tombolása visszahozza még az emberszeretetet, a világosság fejedelmének e 2000 esztendő ajándékát a nehéz próbatételt átélő emberiség számára.

Bizzunk benne! Nem fogunk csalódní. A történelem is azt tanítja, hogy az emberiség, ha nagy pihenőkkel is, de halad a gondviselés által kijelölt útján a tökéletesedésnek s az ily atavisztikus visszaesések is, melyek bepillantást engednek a bennünk lappangó ősemberbe, csak gyorsítják azt a végtelennek látszó processust, melynek végén az emberszeretet géniusza diadalmasan hirdeti, hogy az emberiség, ha nagy kitérőkkel és rázkódtatásokkal is, de révbe jutott.

Molnár Elemér.

ÖZIKÉK.

Tikkadó nyári délelőttökön, mikor a tájon olyan dermedten szunnyad a csend, mint egy ledőlt kereszt a horpadt sírhalmon; mikor halk libbenésű fuvalom szárnyán elhalón ringatódzik távoli falvak lélekarangjának gilinggalangulása és a hársak bágyadt illatú koronájáról méla kerengéssel ereszkedik vállunkra egy-egy korán sárgült levél, — mindig eszembe jut egy Dargó-alji város, ahol gyermekkori nyaraimat játszadoztam át. Ott ösmerkedtem meg a rezgő lombú hársakkal, melyek alatt megindító meghittséggel ölekezett össze a múlt és a jövő.

Ott kötögetett a vénülő hársfák alján egy ezüsthajú asszony, aki míg a csillogó tűkkel sűrű szemecskékbe bogozta a fekete fonalat, tarka emlékfoszlányokat szövögetett össze szivárványszínű mesékké egy régi honvédről, akit nekem — ha ismertem volna — olyan jól esett volna nagyapának szólítani. Ott, a susogó hársak alatt, építgettem én homokvárakat és csodálkoztam, hogy mindig újra kell kezdeni őket, mert az első szellőfutamra összeomlanak. És még mindig új meg új ködvárakat rakosgat a lelkem, pedig azóta rengeteget fordult a világ és egyszer már mozdulatlanok kellett látnom nagyanyám fáradhatatlan kezét is, egyetlen egyszer, mikor hidegen, halottam tartogatta a tavalyi háborús ős utolsó krizantémját . . .

Egy ilyen álmag délelőtt fordult be a kapún egy zajdás, bőbeszédű tót asszony s addig-addig szaporította a szót, míg egy özikét szabadított ki a batyúból. Elmenőben elégedetten nézett vissza rám, — látta, hogy a boldogság maradt ott nálam utána. Mert nagyon édes volt az én kis özikém, bár nagyon szomorú. A fülecskéje neszező, a szeme réveteg, mint egy álmodozó barna lányé, lábaszára karcsú, törékeny, mint a viola ága. Halványkék szalagot kötöttem a nyakába, dajkáltuk tejjel, de hiába becézgettük, csak sirt, sirt az anyja után és kereste az erdőt. Lassan-lassan mégis csak megszokott, kezessé vált. Egyszer aztán tikkadtságában frissen húzott vizet ivott, ami megváltotta földi rabságából. Nem maradt meg csak fájó emléke, mely vissza-vissza kísért hozzám, mint egy hazajáró lélek.

A múlt évi tavaszon megint sokat gondoltam rá, még szomorúbban, mint máskor, mert az emlékemnek párja is akadt.

Mosolygó Szernye-menti tájon töltöttem az ébredő kikelet néhány sugáros napját. Langyos alkonyatkor gyönyörű séta esett a folyóparton, mely a pázsitos mezőről olyan észrevétlenül kanyarodott be az erdőbe, mint az ifjúságunk az öregedésbe. Andalogva mentünk a gyepes ösvényen a Mogyorós-erdő felé, melynek ódon barnaságát

most kezdte frissé színezní a tavaszi rügyezés világos zöldje. És a fák bimbózó koronáin kecsesen omlott el egy aranylila fátyol, mely észrevétlenül csuszamlott le a búcsúzó nap válláról.

Előttem lépdelt a törékeny termetű lányka, könnyedén, mint az osonó szürkület. Egész lénye egy túlon túl dédelgető anya szeretetének volt a visszatükrözödése, a szellőnek tilos volt megcírogatni vékonyrajzú arcocskáját s a napsugártól nem vették jó néven, ha megcsókolgattam finom kis kezét. Szeme oly félénken húzódott meg homloka alatt, mint két titkos ablak, melyből lelke ábrándok útvesztőibe kémlel, vagy múltak sírhalmain repdes.

Ez az álmok ködében imbolygó lányka mesélt nekem egy rózsaszín máslis őzikéről, mely mindig az ő kezéből evett; mindig ott settenkedett körülte s még ha templomba ment is, elkísérte a bejáratig. Olyan szerető bizalommal ragaszkodott úrnőjéhez, mintha az lett volna nagy Pán birodalmában a szendeség istennője. Hanem egyszer elfogta az őzikét a tavasz igézete, kifutamodott az erdőre és aztán hiába várták vissza. Egy orgyilkos golyó nem ösmerte fel nyakán a rózsaszín szalagot és kiröppentette szívéből az életet.

Erre én is elmondtam az őzikém történetét.

Most már összesimúlt a kezünk, a lelkünk, mint két búsongó őszirózsa-szirom . . . És felettünk páros csillag gyúladt kékesen derengve keresztül a szürkületi párán, mint az ódon sírokon libegő messzi lidércfény . . .

Kiss Géza.

SOLTESZ FERENC

1831—1915.

A mai nagy idők forgatagában nekünk pataki ifjúságnak egy kevés időre abba kell hagynunk az események mohó szemlélését s járúlnunk kell nekünk is, mint ahogy mindenki ezt cselekszi most a Soltész Ferenc tisztelői közül, a Soltész Ferenc ravatalához. Mert immár elpihent ő, hosszú földi pályáját megfutva, nyugodni tért. Mindenünknek ismerős öreg, tisztos alakja elveszett közülünk.

Soltész Ferenc mintegy 80 esztendőn keresztül tartozott a sárospataki főiskolához. 1821-ben született Mezőcsáton, s mint V. gimn. oszt. tanuló iratkozott be Patakra az 1835—36. iskolai évben. 1838-ban tógátus diák, 1849-től a főiskola rendes tanára. A közbeeső évek alatt is a főiskola kötelékébe tartozik, mint a héber és görög nyelv gimn. tanítója s mint contra scriba a senior mellett. 1849-től 25 éven keresztül tanít, mint rendes tanár. 1874-től nyugdíjas tanár, de azért állást tölt be a főiskolánál, mint ellenőr és pénztárnok. Ebben a hivatalában marad meg 28 éven keresztül, amikor is 1903-ban végleg nyugalomba vonúl. — Mi mostani, újabb nemzedék már csak ilyennek láttuk: hajlottan, fáradtan, megrokkanó léptekkel járkalni az iskolakert útjain.

Az ő élete célja is tehát az volt: munkálni a jót, nemessé nevelni a lelket s a rosszat irtani mindenütt.

Újabb és újabb nemzedéket a tudomány, a jó erkölcs és a szent eszmék erejével vértetni fel. — Munkálni a közért, dolgozni az ügyek javára.

S ő hív volt ereje fogytáig és hivatását igaz buzgalommal betöltve, megelégedett lélekkel térhetett csendes nyugodalmára.

Hosszú, áldásteljes élete után síri pihenése legyen csendes, emlékezetek közöttünk áldott!

IRODALOM.

Móricz Zsigmond: Mesék a zöld fűvön. (Elbeszélések.) Sok minden van előbb itt írva Móricz Zsigmond-ról, a falujáról, a gyermekkoráról, *Sári biróról*; egészen ideillik hát, ha megemlítem egy néhány szóval a legújabb könyvét is.

Három elbeszélés van ebben a könyvben: a Mese a zöld fűvön, a Miháj és Az asztalos címűek. Mindahárom tele azokkal az igazi, őseredeti tulajdonságokkal, amely a Móricz Zsigmond megszokott karaktere. Itt is nem történettel tömi tele az írását, de inkább színekkel, leírásokkal, egy-egy alakja gyönyörű külső megrajzolásával. Azok az emberek, az a keret, amely itt meg van írva, jó részben ismerős másuttan már az ő könyveiből. A kis város például a maga jellegzetes alakjaival, a tanító, a segédjegyző, a patikus, a doktor — nem első most Móricz Zsigmondnál. Csak egy elbeszélés egészen új tárgyú itt, a Mese a zöld fűvön című. Ez a régi romantikus, sok meséjű vitézi világból való, a harcos hajdú nemzetségek idejéből. Ezeknek a hajdú katonáknak a portyázása, a török üzése, szerelmük, a gondolkozásuk, a beszédjük módja, — ezt még soha sem láttam Móricz Zsigmondnál. Gyönyörű kép ez az elbeszélés, ahogy az öreg Miklós vitéz este, holdtöltekor mesél a körülte heverő fiatal hajdú katonáknak „Lányesetről,” szerelemről, mikor még fiatal gyerek volt, kis szőke bajuszú, lányos arcú, amikor a csehekre indultak. — A második elbeszélés-

ben már több a történet. Ebben nagyszerű a Mihály alakja, a nyakas, büszke fiatalemberé, aki paraszti munkában él de azért helye van a kis város úri társaságában is. Aki elbizakodott a lányokkal szemben, mert mindegyik behódolt még neki. Egyszer azonban Mihály is feladja minden gögjét a tanítókisasszonnyal szemben, jár utánna, udvarolni kezd neki s végre is elveszi feleségül. — A másik kettőhöz viszonyítva, legkevésbé értékes a kötetben a harmadik elbeszélés. Ennek csak a nyelvről annyit, hogy különösen ebben van sok olyan nem sima szó, káromkodós, darabosabb beszéd modor, amivel az alakot akarja ugyan erősíteni Móricz, de amit igen sokan helytelenítenek nála.

Szigethy Ferenc.

Bródy Sándor: Fehér könyv. II. kötet. Ez is a háborúról van írva, mint az első, de sokkal szeledebb színekkel és szavakkal. A könyv címlapján különben is az az alcím áll: *Az asszony* s a Vadász Miklós rajza is egy síró asszonyt ábrázol a címlapon. De jórészen is női alakok, jellemek, típusok vannak itt bemutatva valahogy mindig a háborúval kapcsolatban, azon keresztül. Így például: Petráss Sári vélekedése az angolokról, a franciákról; az apácákról általában, arról az egy apácáról, aki ott volt, mikor a homonnai zárdába betörték az oroszok, továbbá „Az asztalos feleségéről, leányáról” egy novella. De legszorosabban illeszkedik ehhez a

tárgykörhöz „A hű asszony“ című írás, amely már egyenesen női lélek-analízisnek mondható. — Szépen, szeliden, szinte a becézésig menő szeretettel van megírva egy hosszú, bekezdő cikk a könyv elején a meghalt trónörökös pár három kis árvájáról. Daliásabb, markánsabb alakok már a könyvben Hindenburg, Vilmos császár, az utóbbinak alakján ugyan sokat szelidít az az írás, amely úgy mutatja be őt, mint Jézus tanítványát. Kiváló jellemrajz még az előbbieket mellett az Andrásy Gyuláé. Legújabb

munkájával (Kinek bűne a háború?) kapcsolatban beszél róla, mint politikusról és történetíróról. — Egy igen nagy horderejű cikk emlékezik meg a zsidókról s arról a manapság annyira aktuális kérdésről, hogy mit csinálnak most s mit fognak csinálni ezután ezek a Galiciából idemenekült emberek, a háborúnak ezek a százával, ezrével hozzánk költözött kiűzöttjei? — A könyv legutolsó lapjain már megkezdődik a regénye is a Fehér könyvnek a — *Szegény ember felesége.*

Szigethy Ferene.

EGYLETI ÉLET.

A Hittanhallgatók Egyletének működése elé is gátló akadályokat vetett az egyleti életnek sehogy sem kedvező háború. Az egylet könyvtárosa, Simon Zsigmond II. é. hh. Miskolcra ment önkéntes ápolói szolgálatot teljesíteni; helyére Szabó Andor III. é. hh.-t iktatta be az egylet egyhangú bizalma. Mint ápoló szolgálja hazáját az egylet jegyzője, Kósa Szabó Pál III. é. hh. is; helyette Kiss Géza III. é. hh.-ra ruháztatik a jegyzői tisztség. A „Dávid családi élete“ c. pályakérdésre két munka érkezett. A bíráló bizottság a 2-ik számúnak elismeréssel adja ki az 50 Kor. teljes díjat. Szerzője: Kiss Géza III. é. hh. Több pályakérdést a második félév megrövidítése miatt nem tűzhetett ki a társulat.

A Magyar Irod. Önk. Társulat a rövid, háborús év dacára is szép, sikeres munkálkodást tanúsított. Megdicsérte a társulat Szigethy Ferenc 3 költeményét, az Anakreoni dal címűt pedig emlékkönyvbe vette. Megdicsértetett Kiss Gézának a Szélmalomdombi ütközet és a Paraszt költő című elbeszélése. A legjobb vers díját (10 kor.) Szigethy Ferencnek, a legjobb próza díját Kiss Gézának, a legjobb elemzés díját ifj. Rác Lajosnak ítélte oda a társulat. — Az eszthetikai pályakérdésre (Kiss József: Legendák a nagyapámról c. költeményének eszthetikai méltatása) egy pályamunka érkezett, amely a díj felét (20 kor.) nyerte el. Szerzője: Szigethy Ferenc IV. é. hh.

HIREK.

Használt bélyegek jótékony célra. A fegyveres haderőnkhez tartozott katonatisztek, *valamint a háboruban elesett* tartalékos tiszték után maradt özvegyek és leányárvaik gondozására felépítendő *Erzsébet-Otthon*-t létesítő egyesületünk azzal a bizalmas kéréssel fordul a hadi jóléti intézmények iránt kifogyhatatlan bőkezűségű nagyközönséghez, hogy gyűjtsék össze a birtokukba kerülő már elhasznált s felülbélyegzett, nekik értéktelen *magyar hadi postabélyegeket* s küldjék azokat a következő cím alá: A Budapest — budafoki Erzsébet-Otthon Egyesület irodájának, Budapest, I. Budafoki út 41—a. Ha az így címzett borítékok alsó részének baloldalára ezt a záradékot írják rá: Az Erzsébet-Otthon ügyében bélyegmentes, akkor a küldeményre nem kell postabélyeget alkalmazniuk Csak arra kell ügyelniük, hogy a hadi bélyegeket teljesen épen vágják ki a borítékokból. Az így hozzánk juttatott bélyegekkal ki-ki egy-egy téglával járulhat a napjainkba annyira halaszthatlan Erzsébet-Otthon felépítéséhez. Egyben bizalommal ajánljuk mindenki meleg figyelmébe az ugyanazon fontos célt szolgáló egyesületi *sorsjegy-akciókat* is, mely a katonai és polgári kormányhatóságok *legéberebb*

ellenőrzése alatt áll és szokatlan nagy nyeremény-esélyeivel páratlan a maga nemében. A nyeremények összértéke 80,000 korona, a főnyeremény 14 kiló finom arany a második 85 kiló finom ezüst öntvény stb. Egy sorsjegy ára 1 korona. A húzás visszavonhatlanul f. é. június hó 5-én lesz. Budapest, 1915. március 1-én, hadusfalvi *Ludmann Gyula* és vértesi Weisz Ernő ny. cs és kir. altábornagyok, az egyesület elnökei.

Előfizetéseiket beküldték: Nagy Tamás földbirtokos Löwöpetri, Vadasz Pál ref. esperes-lelkész S.-Szentpéter, Kiss Elek ref. s.-lelkész Poroszló, Kantha Sándorné Sárospatak, Veinberger Sámuel Sárospatak, Gulyás József főgimn. tanár Sárospatak, Kása Ferdinánd ref. s.-lelkész Csongor, Bíró János ref. lelkész Abaujvár, Svígor Jenő ref. s.-lelkész Vadna, Cseh József ref. s.-lelkész Sajószentpéter, özv. Szkárossy Gusztávné Putnok, Keresztúry Károly ref. s.-lelkész Onga, özv. Fülöp Károlyné Spatak, dr. Karády György Miskolc, Brozrad Rezső Spatak, Balogh Sándor ref. s.-lelkész Ungvár, Körössy István ref. lelkész Alacska, Lábos Elemér kórházi gondnok Saujhely, Miklós Ödön Utrecht (Hollandia) 4—4 koronát köszönettel nyugtázza a Szerkesztőség.

Kiadja: a főiskolai Ifjúsági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Pungur Béla IV. é. hh.

A főiskolai könyvkereskedésben bárhon megjelent könyvek eredeti bolti árban kaphatók.

Nagy raktár: Jogi, theologiai, szépirodalmi, imakönyvekből és ifjúsági iratokból. Írószerek, levélpapírok, hegedű-kellékek, festészeti és fényképészeti cikkek jutányos áron kaphatók. — Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük, 20 koronán felüli megrendelést bérmentve küldünk.

**Főiskolai könyvkereskedés és könyv-
kötészeti kezelőség. Sárospatak.**

**Nagy választék képeslapokban, he'enkint ujdonság!
Bel- és külföldi ujságok, folyóiratok előfizetési irodája!**

Ugyan kérem, szép kisasszony
Nézzen hátra már!
Azért kényes,
Mert oly fényes
Miglécz-cipőbe jár?!

A modern kor igényeinek minden tekintetben megfelelő munkáim kivívták úgy Sárospatak, mint megyénk közönségének teljes elismerését, pártfogását. A tisztességes verseny eszközeinek felhasználásával, az elegancia és izlés feltételeinek ki-elégítésével

**sikerült hatalmas
vevőkört alkotni.**

A tavaszi szezon kezdetén felhívom a közönség b. figyelmét a dr. Kapitány Andor-féle emléletes házban (Rákóczy-ut) lévő

divatcipő-üzletemre!

Az igen tisztelt közönség b. pártfogását továbbra is kérve, vagyok kitünő tisztelettel

Miglécz János Sáros-
patak.

Müller Ármin sárospataki divatáru kereskedő

Férfiöltönyöket és ref. papi
palástokat felelősség
..... mellett elvállal .....

ajánlja dús választékú férfi-kalap és finom
fehéreneműit. **A tanuló-ifjúságnak
kedvezményes olcsó árak; ün-
neputáni s részletfizetésre is.** ◊◊◊◊◊

Legrégibb

és leghíresebb vendéglő Sárospatakon a

Feldmesser Herman

a mai modern igényeket teljesen kielégítő

vendéglője!

Izléses vendéghelyiség, kitűnő magyar konyha, jó bor, valódi kőbányai sör, kényelmes szállodai szobák. — Az ifjúság részére izletes villasreggeli ::

kedvezményes áron

A legpontosabb, legolízékenyebb kiszolgálás.

Alapított 1890. Alapított 1890.

Spitz Antal

órák és ékszerész Sárospatak.

Ajánlja dus raktárát mindennemű ókszerek, nászajándékok és elsőrendű zsebórák beszerzésére. — A nemes tanuló-ifjúságnak, lelkeszenítő uraknak árfelemelés nélkül előnyös részletfizetésre is.

Vidékre a legnagyobb készséggel választéket küldök. Javítások a legpontosabban eszközöltetnek. Kitűnő villany-elemünk van!!

'HUNGARIA'

mosó és vegytisztító intézet S.-Patakon.

Van szerencsém a m. t. közönséget értesíteni, hogy a Rákóczi-utcán a mai kornak teljesen megfelelő

vegytisztító intézetet

létesítettem. Elvállalok minden e szakba vágó munkát, u. m. férfi- és nő ruhák, keztyűk, függönyök, szalagok, csipkék, nyakkendők és fehérneműek tisztítását. Kelme és ruhafestést minden színre elvállalok. A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradok

tisztelettel

Neumann Mór mosó és vegytisztítóintézete.
Gallérok 7 nap alatt készülnek. Szőrmetisztítás.

A 'Központ'

vendéglőben

minden, ami jó, kapható. Kőbányai sörök, izletes ételek, különféle villasreggelik, kitűnő zselik, jó borok. Ezenkívül olvállal bankettek rendezését, bálokban ételek és italok szolgáltatását s jó, tiszta kiszolgálásról gondoskodik

Klein Ábrahám,

a „Központ” tulajdonosa.

Modern Könyvtár

Kapható: Fischer
Lajos könyv-
kereskedésében.

Legújabban megje-
lent kötetei:

Karinthy Frigyes és
Emőd Tamás:

A vándor katona.
(Únnepesti történet) 80 f.

Upton Sinclair:

Az iparbáró.

(Egy amerikai milliomos
életének története) Sárosi
Bella fordítása. Ára 60 f.

**A vöröskeresztes le-
ány** és egyéb elbeszél.
Estly Jánosné ford. 60 f.

Harstein Lajos

cukrász ajánlja a legfinomabb
teasütemények kiloját 5 K-ért.

Süteményei, tortái elsőrendűek.

Vidéki megrendelések, el-
jegyzési és menyegzői torták
jutányos áron készülnek.

Alapítva 1810-ben.

Haltenberger Béla

KASSA.

A gyár teljes üzem-
ben van. — Ruha-
és gallértisztítás a
legszebb kivitelben.
Gyász esetben ruhák
festése fekete tere
— soron kívül. —

Postacím: HALTEN-
BERGER RUHAFES-
TŐGYÁR: KASSA.

Burger Lajos uri szabó, hazai és angol szövet raktár.

Készít mérték szerint zakko öltönyt 40 K és feljebb, szaket öltönyt 70 K és feljebb, továbbá mindenféle öltönyöket a legjutányosabb árban. Ref. papi palástokat selyemből 110 K. Selyemből bársony előrésszel 120 kor. jótállás mellett. Tanulóknak és akadémiai hallgatóknak kedvezményes fizetési feltételeket adok. Kovaid Péter és Fia országos hírvégytisztító gyárának egyedüli képviselője Sárospatakon

„AMERIKA“-szálloda

és vendéglő Sárospatakon, a vasút mellett. Olcsó, kényelmes, tiszta szobák. A vendéglőben kiváló jó magyar konyha, elsőrendű hegyaljai tiszta borok.

Tulajdonos Ornstein Ignác Sárospatakon.

Legolcsóbb cipő beszerzési forrás Stecher Márkus cipőüzletében Sárospatakon!

Mindennemű férfi-, női-, fiu-, leány és gyermekcipők dus választékban. Amerikai, angol és francia cipők különlegességek legjutányosabb árban. Cipősámfák is kapkátók. — Tanulóifjuságnak kedvező fizetési feltételek mellett!